

Úvodní část najdete [zde](#).

Norimberk

V květnu 1945, jen pár týdnů po skončení války, Streichera zajali američtí vojáci. V americkém vězení ho zkopali, bili, plivali na něj, nutili ho pít sliny a pálili cigaretami. Měl pohmožděné genitálie, vytrhané řasy i obočí. Svlékli ho donaha a fotili.^{18]} Následně ho převezli do Norimberku k ostatním někdejšími vysokým představitelům Třetí říše, obviněným u Mezinárodního vojenského tribunálu. Židovský americký důstojník a vojenský psycholog Tribunálu Gustave Gilbert provedl u obviněných testy inteligence. Streicherova byla ze všech obviněných nejnižší: 106, tedy jen lehce nadprůměrná.

Jako obhájce byl Streicherovi přidělen Dr. Hanns Marx. Přestože mnoho úcty mezi oběma muži nebylo a Streicher se nijak netajil nedůvěrou ke svému obhájci, Marx se se svým – jak sám správně říkal – „obtížným a nevděčným úkolem“^{19]} vypořádal až pozoruhodně dobře.

Julius Streicher v Norimberku

Zdůraznil, že Streicher nestojí před tribunálem kvůli jakýmkoliv spáchaným zločinům, ale pro svou mezinárodní reputaci „nepřítele Židů číslo jedna“. Podle žalobců, pokračoval Marx, nebyl Streicher jen „největším odpůrcem Židů a hlasatelem jejich likvidace, ale také mužem, jehož přímý vliv lze vysledovat ke zničení evropského Židovstva“. Ve skutečnosti, namítal advokát před tribunálem „tento obraz předložený obžalobou v ničem neodpovídá realitě.“^{20]}

„Ať už si jako měřítko vezmeme jeho osobnost nebo jeho posty a úřady, nepatří [Streicher] do kroužku předáků NSDAP ani vlivných osob ve straně,“ tvrdil Marx. Omezený byl i vliv jeho týdeníku. „Dokonce i ve stranických kruzích,“ zdůrazňoval obhájce, „zaznívaly hlasy volající po trvalém zákazu *Der Stürmeru* nebo alespoň zásadní změně jeho ilustrací, stylu i tónu... Strana i státní aparát na tuto publikaci nahlížely, na rozdíl od všech tiskovin považovaných za alespoň trochu důležité, jako na soukromý počín soukromé osoby.“^{21]}

Od roku 1938 už Streicher podle Marxe „neměl žádné konexe na Hitlera, který ho zcela zavrhl... Kdyby obviněný Streicher skutečně byl tím, za koho jej označuje obžaloba, jeho vliv i aktivita by současně se stupňujícím se bojem proti Židům nutně narůstala. Jeho kariéra by neskončila, jak tomu doopravdy bylo, naprostou politickou bezmocí a vypuzením z centra dění, ale naopak zmocněním k provedení likvidace Židovstva.“^{22]}

Streicher v průběhu svých výpovědí před tribunálem hovořil také o krutém zacházení z rukou amerických vojáků a dozorců v průběhu svého zadržení. Na žádost americké obžaloby byla jeho slova ze záznamů vymazána. 23]

Jako jediný z norimberských obžalovaných se tak měl Streicher provinít výlučně názory, jež zastával a rozšiřoval, ne jakýmkoliv skutkem. 24] Před soudem však nebyl proveden jediný důkaz, že by Streicherovy spisky nebo jeho týdeník jakkoliv přímo nebo i jen nepřímo přispěly k vraždění Židů. Spojenecká obžaloba nezajistila žádné svědectví nebo jiný důkazní prostředek, že by čtení *Stürmeru* skutečně kohokoliv pohnulo ke spáchání nějakého konkrétního zločinu. Nebyl tedy předložen jediný důkaz, že by články, projevy nebo karikatury, za něž byl Streicher zodpovědný, inspirovaly nebo motivovaly byť jen jediné zabití.

Spojenecká prokuratura jen obtížně prokazovala už jen to, že by obviněný někdy vyjádřil přání fyzické likvidace Židů. Streicher podle Marxe „vždy smýšlel v intencích mezinárodního řešení židovské otázky, německé nebo i evropské částečné řešení zavrhoval a odmítal. Proto ve svém úvodníku *Stürmeru* z roku 1941 navrhoval jako místo k přesídlení Židů francouzský ostrov Madagaskar. Konečné řešení židovské otázky tudíž neviděl v jejich fyzické likvidaci, nýbrž jejich přesídlení.“ 25]

Podobně jednoznačně hovořila v této otázce také jeho žena Adele. „Ze všech svých rozhovorů s Juliem Streicherem,“ vypověděla, „mohu neochvějně říci, že neuvažoval o násilném řešení židovské otázky, ale zasazoval se o jejich vystěhování z Evropy a přesídlení někam mimo ni.“ 26]

Ve svém závěrečném prohlášení před tribunálem pak Streicher zopakoval své popření viny:

„Hned na začátku tohoto procesu mi předseda položil otázku, zda se cítím vinen ve znění a smyslu obžaloby, na což jsem odpověděl záporně. Nyní skončené řízení a předvedené důkazy správnost mého tehdejšího prohlášení jen potvrdily... Bylo prokázáno, že jsem v řadě článků otištěných v mém týdeníku *Stürmer* podpořil sionistické požadavky na vznik židovského státu coby přirozené řešení židovské otázky. Tato fakta dokazují, že jsem nechtěl řešit židovskou otázku násilím. Pokud jsem já nebo jiní autoři v některém z článků pro můj týdeník zmínili zničení nebo vyhlazení Židovstva, jednalo se o důrazně formulovanou rétoriku v reakci na provokativní vyjádření židovských autorů, v nichž volali po zničení německého národa... Masové vraždění, k němuž skutečně došlo, samozřejmě odsuzuji, stejně jako každý slušný Němec... Jako gauleiter ani jako autor politických článků jsem se nedopustil žádného zločinu a proto očekávám váš rozsudek s čistým svědomím.“ 27]

Soudce tím ovšem nijak neobměkčil. Prohlásili ho vinným ze „zločinů proti lidskosti“ a odsoudili k trestu smrti pověšením. V odůvodnění svého rozsudku soud vyhlásil: „Streicherovo podněcování k vraždě a vyhlazení v čase, kdy byli Židé na Východě zabíjeni za těch nejstrašnějších podmínek, očividně představuje pronásledování na základě politické přesvědčení a rasy ve spojení s válečnými zločiny, jak je vymezeno v Chartě, a zakládá zločin proti lidskosti.“

Když jednašedesátiletého Streichera 16. října 1945 vedli na šibenici, vykřikl: „Odcházím k Bohu. Purimfest 1946“. Příklad tím norimberské popravě k masovému pobíjení nepřátel Židů ve starověké Persii, jak o něm vypráví starozákonní kniha Ester a Židé si ji připomínají v každoročních oslavách svátku Purim.

Z tuctu rozsudků smrti Tribunálu patřilo Streicherovo pověšení mezi ty obtížněji ospravedlnitelné. Tribunálem v jeho vlastní chartě vymezené „zločiny proti lidskosti“ totiž zmiňují pouze skutky nebo činy, nikoliv mluvené či psané projevy.

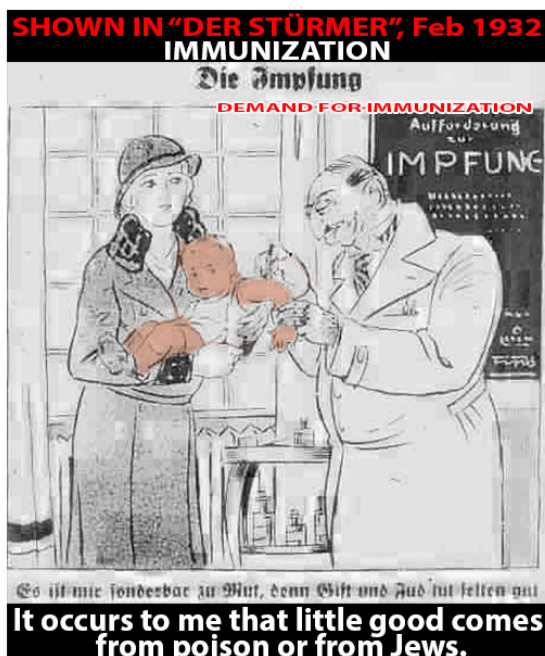
Někteří významní Američané nebyli s rozsudkem nad Streicherem srozuměni už v čase jeho vynesení. Asi nejvýraznějším z nich byl Telford Taylor, americký důstojník, člen týmu americké obžaloby při hlavním norimberském procesu a později hlavní prokurátor při dvanácti následných Američany vedených menších procesech.

Ve své knize *Anatomie Norimberských procesů*, napsané a vydané následujícího roku, se přiznal, že stejně jako „řada ostatních považoval Streicherův případ za jeden z nejvíce diskutabilních“. Zdůraznil, že Streicherovo „podněcování“, přinejmenším před vypuknutím války na podzim 1939, nebylo zločinem. Za války byl pak jeho hlas sotva slyšitelný, bez jakékoliv opory režimních a úředních struktur a vliv jeho týdeníku takřka vymizel. Streicherův obhájce, podotýká Taylor, „předložil velice přesvědčivé argument, že obviněný měl na situaci a osud Židů zanedbatelný vliv“. Je pravdou, uznává Taylor, že „některá vydání *Stürmeru* obsahovala i články vyzývající po vyhlazení Židů, ale jako ‚nabádání‘ to bylo stěží postřehnutelné“. Tribunál se podle něj nedostatečně vypořádal s „jedinou a (nesnadnou) právní otázkou“ případu, tedy „zda ‚podněcování‘ představuje dostatečný důvod k odsouzení nebo ne“. 28]

„Jen obtížně se lze ztotožnit s bezohledným a tvrdým přístupem Tribunálu ke Streicherovu případu,“ napsal Taylor. Streichera podle něj popravili nikoliv pro spáchané válečné zločiny, ale za jeho ohavné chování a pověst. „Závěry Tribunálu“, uzavírá Taylor, nebyly ani zdaleka promyšlené a spravedlivé, „ale značně povrchní, dost možná ovlivněné jako jeho odpudivým zjevem a očekávanou negativní reakcí veřejnosti v případě, že by Streicher unikl nejtvrdějšímu rozsudku.“ 29]

Zvláště ostrá slova měl Taylor pro dvojici amerických soudců Tribunálu: někdejšího amerického ministra spravedlnosti Francise Biddlea a Johna J. Parkera, amerického zástupce. „Všichni soudci, obzvláště ale Biddle s Parkerem, vychovávaní v duchu ústavních záruk svobod, jejich kolegům neznámých, jsou zodpovědní za „chvatné a bezmyšlenkovité vyřešení Streicherova případu.“ 30]

Řada Američanů pak byla zděšena celým norimberským počinem, zejména rolí své země v něm. Vadilo jim, že Spojené státy posvěcují proces porušující odvěké a zásadní zásady spravedlnosti. Vítězní Spojenci se stali žalobcem, soudcem i katem německých pohlavárů. Obvinění byla vytvořena speciálně pro tuto příležitost a uplatňovala se výlučně proti poraženým. Tribunál tak jednal na základě „ex post facto“ legislativy, což zapovídá americká ústava.

Der Stürmer k očkování, únor 1932

Čelný americký právník, soudce nejvyššího soudu Harlan Fiske Stone k tomu podotkl: „[Hlavní americký žalobce Robert] Jackson si za mořem diriguje ten svůj nóbl norimberský lynč. Nesejde mi na tom, co provede nacistům, ale hnuší se mi, když se zaklíná zásadami a procesními postupy amerického práva. To už je na mé staromódní smýšlení trochu moc farizejství.“^{31]}

Asi nejhlasitější odsudek Norimberského tribunálu pak zazněl z úst amerického senátora Roberta A. Tafta, považovaného ve své době za „svědomí Republikánské strany“. Přestože tím vydal všanc svou reputaci i kariéru, v projevu z října 1946 celé norimberské angažmá Spojených států jednoznačně odsoudil: „Proces vítězů s poraženými nemůže být nestranný, ať už si s podobou uplatněného práva pohrajeme sebevíc“.

„Celou tou věcí prostupuje duch pomsty a pomsta se jen zřídkakdy rovná spravedlnosti,“ pokračoval Taft. „Pověšení jedenácti odsouzených zůstane skvrnou na pověsti Ameriky, jíž budeme dlouho litovat. S tímto procesem jsme přijali ruskou představu o smyslu soudu – tj. prosadit cíle vlády, nikoliv spravedlnost – skoro bez ohledu na naše anglosaské tradice. Tím, že jsme oděli politiku do hávu právního procesu, můžeme na dlouhá poškodit celou myšlenku spravedlnosti v Evropě.“^{32]}

Jaký je Streicherův význam dnes?

Ať už se někomu Streicher i jeho plátek jeví sebeohavnějšími, publikace tohoto stříhu bývaly ve Spojených státech tradičně legální. Po více než dvě století požívají urážlivé, ponižující či nenávistné texty i obrazy – dokonce i ty jež schvalují či možná i vybízí k násilí – ústavní ochrany. V roce 1976 a znovu roku 1983 přišla louisianská New Christian Crusade Church (Církev nových křesťanských křížáků) s americkou edicí, tj. překladem do angličtiny, nechvalně proslulého zvláštního vydání *Der Stürmeru* o rituální vraždě – včetně reprodukce osmi původních grafických ilustrací, mezi nimi i bulvární kresby z titulní stránky.^{33]} Této nové edici dost možná nejvíce šokujícího vydání *Stürmeru* se v USA dostalo pevnější právní ochrany než originálu v nacistickém Německu.

Jak řekl už Telford Taylor, Američané, kteří pomohli dostat Julia Streichera na šibenici, naslouchali více „všeobecnému“ dobovému mínění než zavedeným právním standardům své vlastní země. V jistém ohledu tak předznamenali chování mnoha dnešních Američanů, kteří

také volají po zákazu „nenávistné“ či pobuřující rétoriky, textů a grafických materiálů.

Poznámky

[8] Werner Maser, *Nuremberg: A Nation on Trial* (Scribner, 1979), s. 51-52, 47, 60; B. Steidle (comp.), *Verheimlichte Dokumente*, Band 2 (FZ-Verlag, 1995), s. 219-221; Keith Stimely, "The Torture of Julius Streicher," *The Journal of Historical Review*, Spring 1984 (Vol. 5, No. 1), s. 106-119; David Irving, *Nuremberg: The Last Battle* (1996), s. 51-52, 325, n. 27, 28. Viz také: M. Weber, "The Nuremberg Trials and the Holocaust," *The Journal of Historical Review*, Summer 1992 (Vol. 12, No. 2), strany 167-213; Rupert Butler, *Legions of Death* (England: 1983), s. 238-239; Montgomery Belgion, *Victor's Justice* (Regnery, 1949), s. 90.

19] IMT, *Trial of the Major War Criminals ...*, vol. 18, s. 217.

20] IMT, *Trial of the Major War Criminals ...*, vol. 18, s. 190-191, 211.

21] IMT, *Trial of the Major War Criminals ...*, vol. 18, s. 191, 201, 202.

22] IMT, *Trial of the Major War Criminals ...*, vol. 18, s. 204, 217.

23] "Streicher Case Opens," *The Times* (London), 27. dubna 1946, s. 3; Eugene Davidson, *The Trial of the Germans* (New York: Macmillan, 1969), s. 51.

24] IMT, *Trial of the Major War Criminals ...*, vol. 12, s. 322 (28. dubna 1946)

25] IMT, *Trial of the Major War Criminals ...*, vol. 18, s. 197 (obhajoba Dr. Marxe z 12. července 1946)

26] Výpověď Adele Streicherové z odpoledne 29. dubna 1946. Obžaloba navíc neprokázala, že by Streicher věděl o masovém zabíjení Židů dříve než koncem války. Adele Streicherová vypověděla, že její manžel se o nich dozvěděl až v roce 1944 ze švýcarského židovského týdeníku, který odebíral.

27] Ze Streicherovy závěrečné řeči před MMT, 31. srpna 1946.

28] Telford Taylor, *The Anatomy of the Nuremberg Trials: A Personal Memoir* (Skyhorse, 2013 [původně Knopf Doubleday, 1992]), s. 496, 481, 376.

29] T. Taylor, *The Anatomy of the Nuremberg Trials* (2013), s. 631, 599.

30] T. Taylor, *The Anatomy of the Nuremberg Trials* (2013), s. 562. Taylor dodal: "Lehkotážný způsob, s nímž ho členové Tribunálu poslali na šibenici je velmi nesnadno přijatelný."

31] Alpheus T. Mason, *Harlan Fiske Stone: Pillar of the Law* (New York: Viking, 1956), s. 716. V soukromé korespondenci Stone napsal: "... zajímalo by mě, jak by mnozí ze soudců

ospravedlnili skutky svých vlastních vlád, kdyby se ocitli na místě obžalovaných.“

32] Taftova řeč na ohijské Kenyon College z 5. října 1946. *Vital Speeches of the Day*, 1. listopadu 1946, s. 47. Taftova oddanost zásadám tváří tvář mínění mas i „odborníků“ udělala značný dojem na Johna F. Kennedyho, který ho ocenil ve svém bestselleru *Profily odvahy*. Podobně se však vyjadřovali i další významní Američané. Soudce Nejvyššího soudu William O. Douglas později napsal: „Tehdy jsem byl přesvědčen – a to se nijak nezměnilo – že procesy v Norimberku byly v rozporu s našimi zásadami. Zákon vznikl ex post facto na objednávku tehdejších zjitřených nálad.“ Viz H. K. Thompson a H. Strutz, eds., *Dönitz at Nuremberg: A Reappraisal* (IHR, 1983), s. 196. A také: M. Weber, “The Nuremberg Trials and the Holocaust,” *The Journal of Historical Review*, Summer 1992 (Vol. 12, No. 2), s. 167-213.

33] Edice “Julius Streicher Memorial Edition,” z dílny “New Christian Crusade Church” of Metairie, Louisiana, vydaná roku 1983, je dostupná v archivech IHR.